

GYMNASTICA seu EUECTICA MEDICINA, est pars Medicinæ, quæ tractat de conservanda sanitate, si-
ve ὑγιεινῆς, ubi agitur de exercitiis modicis, à γυμνάσει
exerceo.

GYNÆCIA, Gr. Γυναικεία, in genere affectus mulie-
rum denotat, sed strictiùs apud Hippocratem sumitur pro
mulierum menstruis; item pro lochiis habentur puerperii
tempore. Dicuntur & Εμμηρία & Καταμηνία, si-
ve Men-
strua, à γυναικίῳ fæminam ago. Vide *Menstrua*.

GYNÆCOMASTUM, est mammarum nimium incre-
mentum, ex γυνή mulier, & μαστή mamma, à μαστῶ quæ-
ro, quia infantes lactis gratiâ mammas quærunt.

GYNÆCOMYSTAX, est Barbula pilosa in superiore
pudendi muliebris parte; ex hac quidam de temperamen-
to uteri & testiculorum iudicium ferunt, ex γυναικίῳ fæmi-
na, & μῦς αἰ barba.

GYPSUM, est lapis albi coloris, qui tritus, coctus-
que, cum aqua mistus statim concrefcit in albam lapi-
deam substantiam, hinc in hæmorrhagiis validis est summi
usûs: effoditur in magna copia in Galliis, paratur tamen
ex aliis lapidibus, uti ex *Alabastro*, *spaa*, *glacie marie*
&c. B. *Plepfter*. Gall. *Du Plafre*.

H.

HABENA, Gr. Τελαρῆον, est vinculi Chirurgici spe-
cies, quo vulnerum labia contrahuntur & suturæ
vices sustinet. B. *En bind-tuig* / *tuigel-tuig*. G. *Zaum-*
binde. Gall. *Bride*. A. A *Bridle*.

HABITUS, idem quod *Hexis*.

HÆMALOPS, oculus est cruentus, ex casu, aut alias
excitatus, ex αἷμα sanguis, & ὤψ oculus. B. *En blœ-*
dig oog. G. *Ein blutig aug*. Gall. *L'Œil Sanguinolent*. A.
Bloudy eye.

HÆMATITES, est lapidis quædam species obscure
rubescens. Fractus, instar ligni petrefacti fibras oblongas
habet, & in modum acuum acutas. Reperitur nonnun-
quam inter ferri fodinas, rubricamque æmulatur, ex Bo-
hemia propè Uratislaviam adfertur; aliquando ex ostrac-
cite nascitur, uti propè Afcalingium, si-
ve Hildesium con-
tingit, ad ferri indolem accedit; durus est & æqualis,
abique

absque fordibus, aut venis intermediis, habetque cinnabari similem colorem, sed saturatiorem, si optimus fuerit; Loci natalis ratione, Hispanicus præstat. Pro sanguine sistendo, intus assumptus, Medicis in usu est. B. **Bloedsteen**. G. Der blutstein. Gall. *Pierre sanguine*; *Pierre Hematite*, *Feret d'Espagne*. A. Blood-stone. Arab. Scedenigi.

HÆMATODES, est Geranii species, cujus radices rubicundi sunt coloris, ex *αἷμα* sanguis & *ἰδῶ* forma. B. **Bloed-wortel** / **herg-opebaar** / **bloed-fruid**. G. Blutwurtz.

HÆMATOSIS, sive **SANGUIFICATIO**, est assumptorum masticatorum, in ventriculo & Intestinis concoctorum, per lactea, ductum Thoracicum vasis sanguineis infusorum in colorem rubrum, sanguineamque naturam mutatio: quæ fit motu sanguinis circulantis, & contractione ac compressione vasorum, quæ maxima in Corde & Pulmone, undè chyli partes in se invicem compressæ, ita ut sex in unam abeant, colorem rubrum induunt; ab *αἷματος* sanguifico. B. **Bloed-making**. G. Das blutmachen. Gall. *Sanguification*. A. Bloodmaking, Sanguification.

HÆMODERUM, est Genista tinctoria, à cute nempe tanquam cruore infecta, ex *αἷμα* sanguis, & *δέρμα* pellis.

HÆMODIA, vulgò dentium dolorificus torpor seu stupor, ea est in dentibus aut potiùs membranis, dentes investientibus, imò multis modis in cavernulis dentium interius inter se implexis seu nervorum per substantiam dentium disperforum ramulis, qui vellicantur, corrugantur & dolore afficiuntur. Stupor iste sæpè evenit, post acida ingesta aut vomitu ejecta, ab *αἷμα* sanguis & *ἰδῶ* dens. Antiqui fortè sanguinem esse in causa affirmarunt. Quidam per *Hæmodiam* omnem dentium dolorem intelligunt. B. **Boomigheid** vel **eggerigheid der tanden**. G. Herbe, oder unempfindlichkeit der zæhnen. Gall. *Agacement de dents*. A. Edgenesse of the teeth.

HÆMOPHOBUS, est, qui sanguinis missionem timet, ex *αἷμα* sanguis, & *φοβῶ* timeo.

HÆMOPTOICA, sunt quæ sanguinis spuitioni medentur, ab *αἷμα* sanguis, & *πτόω* spuo.

HÆMOPTYSIS, est sanguinis floridi per sputa è pulmonibus rejectio, fit hæc ruptura vasorum sanguineorum.

Pul-

Pulmonalium, vel Bronchialis arteriæ, vel quod glandulæ Tracheæ per dilatata emissaria loco liquidi tenuioris sanguinem tranmittant, ex *aiua* sanguis, & *πρῶτον* spuo. B. *Blodt-spoutwen*. G. Das blut-speyen. Gall. *Crachement de sang*. A. Spitting of blood.

HÆMORRHAGIA, in genere significat omnem sanguinis effluxum, uti ex pudendo muliebri, dentibus, vulneribus, oculis &c. verum in specie de narium stillicidio sanguineo dicitur, ex *aiua* sanguis, & *ῥινορροια* rumpo. B. *Blöeding/ neug-blöding*. G. Nasen-bluten, blut-flusz. Gall. *Hemorrhagie*, *Perte de sang*, *Flux de sang*. A. A. *Fluxe of blood*.

HÆMORRHOIS, dicitur sanguinis profluvium ex venis, quæ sunt in ano; sed non raro denotantur hoc vocabulo *Hæmorrhoides Caca*, sive tumores aut varices in ano absque sanguinis effluxu; nam si effundatur, *Hæmorrhoides Aperta* dicuntur. *Interna*, si in ano lateant, appellantur, & *Externa* si exterius conspiciantur: sæpè non sanguinem, sed & pus effundunt, ex *aiua* sanguis, *πρω* fluo, & *ἰδιον* forma. Illud malum. B. vocatur *Spennen/ ambeyen/ Daamen*. G. Feigwartzen. Gall. *Hemorrhoides*. A. Piles or Hemorrhoides in the Foundation. Item *Hæmorrhoidis Vena*, est ramus venæ portæ ad intestinum rectum & anum porrectus, vehens sanguinem in hepatis portam. B. *Spenn-ader/ gulde-ader* quia Veteres putavère ejus apertionem esse salutarem, & ex liene ejici. G. Die gold-ader, mast-korner, rueck ader, die spæn, der blutflusz unter sich. Gall. *La veine Hæmorrhoidale*. A. Hemorrhoides vel Piles.

HAGIOSPERMUM, dicitur semen santonici, idque ob vires eximias. Ex *ἁγιος* sanctum & *σπέρμα* semen.

HÆMOSTATICUM, est illud quod sanguinem sistit, ex *aiua* sanguis, & *ἵσται* sisto. B. *Blodstempel*. G. Blutstillende mittel. Gall. *Remede qui étanche le Sang*. A. A. blood stopping remedy.

HALICACABUM, sunt fructus alkekengi.

HALIMUS, idem quod *Halymus*.

HALO, est area rubra utrique papillæ in mammis circumfusa. *Halos* quoque dicitur. Gr. *ἅλω*. B. *kring om de tepel*. Gall. *l'Areole*.

HALYPHÆOS, est arbor glandifera, sic ob corticem
craf.

crassum vocatur, ex ἄλλης vel ἄλλης crassus, densus, & φλοιός cortex. Alii arborem illam quati falsicorticem vocarunt, sumendo pro ἄλλης illud ἄλλης mare, sal, sed minus rectè.

HALYMUS, potiùs scribendum *Halimus*, est Portulaca marina, sic dicta, quòd in aestuariis juxta maritima loca crescat; ideòque etiam falsi est saporis, & nomen sortitur ab ἄλλης sal. Est & alia ejusdem nominis planta sitim & famem extinguens, & tunc derivatur ab α priv. & λιμός fames.

HALMYCIS, est Brassicæ marinæ sylvestris species; sic à falso sapore vocatur, derivatur ab ἄλλης sal, mare, unde ἄλμυρός falsus.

ΑΜΑ, cum Medicamenti dosis unica vice propinatur.

HAMMA, idem quod *Amma*.

HAMUS & HAMULUS, Gr. ἄγιστρον, est Instrumentum Chirurgicum pro foetu demortuo aut mola extrahenda accommodatum. Interdùm & fasciæ nomen est. B. *En haak*. G. Ein angel, haken. Gall. *Crochet*, *Hameçon*, *Croc*. A. An Hooke, a crooke, a caltrops.

HAMUS, B. Angel-band. vide *Cuspis*.

HANDAL, HANDEL, vid. *Albandal* & *Colocynthis*.

HARMALA, est planta, quæ plures habet caules pedem altos, virides, nigricantes, ramosos arbusculam referentes: folia alterna, oblonga, incisâ, crassa, carnosa, viridia, saporis viscosi & amari: flores in summitate ramorum crescentes, rosacei; post florem sequitur fructus subrotundus, tricapsularis, semina inæqualia, angulosa, coloris obscuri: radix longa, digiti minimi crassitie, coloris subflavi pallidi: tota planta habet odorem penetrantem & ingratum: est nomen veniens ab arabica voce *Harmel*: sed vulgò appellatur Ruta sylvestris. B. *Wilde wynn*. rnit. A. Wild Rue.

HARUNDO, idem quod *Arundo*.

HARMONIA, est in genere convenientia sive membrorum sive qualitatum, sive alicujus medicaminis mixtura; sed in specie est ossium per simplicem lineam conjunctio, ut in ossibus nasi, & palati conspici licet, ubi exterius modò linea apparet, quamvis in ipsa conjunctioe multæ sint inæqualitates, ab ἁρμ congruo, adapto. B. *Over-enkomst*. G. Zusammen stimmung. Gall. *Harmonie*. A. Harmonie.

HAU-

HAUSTUS, sive **POTIO**, est liquida medicamenti interni forma, in unicam dosin, ex variis ingredientibus cum idoneo liquore, decoctione, infusione, aut dissolutione, ad purgandum, alterandum, vel sudandum &c. composita. B. *Ein Drankstuck*. G. Ein tranck, trancklein. Gall. *Brewvage, Potion*. A. *Potion*.

HEBENUM, idem quod *Ebenum*.

HEBISCUS, idem quod *Hibiscus*.

HECATONTAPHYLLUM, sic vocatur Rosa foliis plenissima, quasi diceret *Centumfolia*; ex *ἑκατόν* centum, & *φύλλον* folium.

HECTICA, est febris continua, lenta, ut vix observetur ab ægris, quæque singulis diebus exacerbatur; sed non nisi aliquot à pasto horis, ex ipso corporis, ut dicitur, habitu orta, & longo tempore introducta, quæ adeo radices egit, ut vel ægerrimè expelli possit, cui plerumque adeit ulcus pulmonum, macies & tussis, ab *ἥκτε* habitus, quia in habitu corporis adeo fixa est, ut omnes partes tententur & emacientur. B. *uitterende en uitdoo-gende hoofts*. G. Die schwindfucht. Gall. *Fievre ethique*. A. An hectick or pying, Consumption.

HERERA, est arbuticula, quæ habet cerros parasiticos radicantes in quocumque sustentaculum: cortex ejus est rugosus, cinereus; lignum ejus ut durum, album: folia ejus sunt magna, ampla, angulosa, dura, rigida, polita, semper virentia, splendentia, saporis adstringentis & acris: flos rosaceus, plerumque hexapetalus: ovarium in fundo floris fit bacca globosa, facta seminibus ab una parte gibbis, ab altera planis. Gr. *Κισσός* & *Ε'λιξ*, sic dicta quod vetustis parietibus adhæreat, vel potius quia edita petat, & altè divagetur: vel quia id, cui adhæserit, edat atque corrumpat. Athenienses Bacchum appellarunt *Cit-ton*, quo nomine rigens hedera, quæ sine adminiculo stat, sola omnium generum ob id vocata est *Cissos*: è diverso nunquam nisi repens humi Chamæcissus. Sic *Dionysia*, hoc est, *Bacchica*, nominata est à Baccho, qui primus ex Indis in Græciam Hederam asportavit: vel quòd in tutela ejus fuerit: nam ut ille juvenis semper, ita hæc viret. Nec secus omnia, sicut ille mentes hominum, alligat *Κισσός*, fortè à *κείω* scindo, quia alias arbores scindit & perdit. B. *Witt/ Weil*. G. Epheu, eppich. Gall. *Lierre*. A. Ivy, Ivie.

HE-

HEDERA TERRESTRIS, est species calamintinae : quæ habet caules parvos, semipedem circiter altos, humiles, repentes, tenues, quadratos, nodosos, interdum rubicundos : folia rotunda, dentata in margine, villosa, parum aspera, pedunculis longis adhaerentia, per intervalla sibi invicem opposita : flores ex foliorum alis nascuntur, superius labiati, coloris caerulei : flori succedunt quatuor semina oblonga sibi invicem conjuncta, & in capsula, quæ flori tanquam calyx infervit, inclusa : radix tenuis, alba, tota planta habet odorem satis penetrantem, & saporem amarum : crescit in locis umbrosis. & **CORONA TERRÆ**, Gr. *Chamaecissus* & *ἡνὴς τῆς γῆς*. Sic dicta quòd nunquam non repat humi, foliis Hederae similibus. *Corona terræ*, quòd ramulos suos per terram spargens, foliolo veluti serpo eandem coronare videatur. B *Gunderhade / aardvrcil / hondsdraf*. G. Gunderman, erdepheu, erdenkrentzlein, gundelreben, gundelrab. Gall *Lierre terrestre, Lierre trainant*. A. Ground-Ivy.

HEDERA, vide *Eccope*.

HEDYCHROUM, est Medicamentum jucundi coloris, ab ἡδὺ jucundum & χροῦν color.

HEDYOSMOS, vide *Mentha*, ex ἡδὺ suave & ὀσμὴ odor.

HEDYPTHOIS, est planta Rhagadiolo similis, quia celix idem est, sed fert fructum meloni-formam, qui disillit in duas feminum species, quæ sibi invicem sunt conjunctæ, semina exteriora plus sunt expansa, quàm interiora. Vocatur Cichorei species: vel quòd in cibo sumptum suavorem & jucundiorum faciat animam id est, suavem anhelitum præstet, vel, ut alii malunt, quòd jucundum conciliet somnum, ex ἡδὺ, suavis, & πνεῦμα spiro, undè πνεῦμα spiritus.

HEDYSARUM, est planta quæ habet caules tres pedes altos, satis crassos, repentes; folia satis referunt Glycyrrhizæ sed breviora, magis ampla, sine lanugine, nisi in margine, conjugata, in extremum impar delincentia, terna vel plura : flores in spicam vel capitulum congesti, ex alis foliorum erumpentes leguminosi, coloris rubicundi : flori succedit siliqua aspera, undulata, composita ex multis quasi siliculis sibi mutuo ut plurimum adnatis, continens semina in ungulis articulis, ut plurimum reniformia : hæc planta crescit in montibus, habetque odorem satis gratum

gratum ob suaveolentiam ita dicta, odorem enim emittit fenugræco, Lupino ac Meliloto non dissimilem, ex ἡδὴ suave, & ἄρωμα haurio: sed alii ab Aron diducunt. A. Honev suckles.

HEDEYMA, est illud, quod suavem gratumque Medicamentis odorem conciliat, ab ἡδὴ suavis, jucundus. B. Ein liebschme reuch. G. Ein lieblicher geruch. Gall. Odeur agreable. A. Pleasing sent.

HEGEMONICÆ, sunt actiones principales in corpore humano, ut sunt actiones animales & vitales, ab ἡγεμονία imperium habeo.

HELCOMA, idem quod *Exulceratio*, dicitur & *Helcysma* & *Helcosis*.

HELCOs, idem quod *Ulcus*.

HELICYDRIA, sunt ulcuscula quædam parva, densa & rubra in capitis cute apparentia papillis mamillarum similia, à quibus ichor defluit, ab ἑλκῶν ulcero.

HELCYSTER, est uncus ferreus, qui intervrit educendo fatum mortuum ex utero.

HELCTICA, ab ἔλκω traho, vide *Attrahentia*.

HELEAGNUS, putatur esse Myrtus Brabantica, *Gagel* dicta, an ab ἑλκῶ palus, & ἄρωμα castus? Nasçitur enim in locis paludosis.

HELENIUM, est planta, quæ habet folia, ex radice erumpentia magna, longiora & ampliora verbalci repentia, acuta, mollia, striata in margine, superius coloris viridis pallefcentis, inferius albescentia, pedunculis brevibus adhaerentia: ex his producuntur unus vel plures caules quatuor vel quinque pedes alti, recti, rubicundi, lanuginosi, intus cavi, ramos quosdam dimittentes folia sine pedunculis habentes: flores in summitate caulium & ramorum nascuntur, majori, ampli, orbiculares, radiati, flavi, parum odoriferi: embryonibus in femina papposa abeuntibus & thalamo affixis insidentes, & calice squamoso comprehensi: radix oblonga, crassa, foris fusca, intus pallida, pinguis, saporis acris amaricantis, odoris fragrantis, hanc, patrem stomachi vocarunt, quia stomachi morbos optime curat in debili ventriculo. Vulgò *Eleanium*, *Enula Campana* & *Inula*, ex lachrymis Helenæ natum scribunt, hinc quæ in Rhodo nascitur ab Helena nomen hoc sumpsit; nam ad eandem nascitur quercum,

ex qua se Helena strangulavit. Alii ab *Helena insula*, ubi longè optimum luxuriat. Hinc quoque descendit nomen *Epula*, & *Inula*, additur vulgò *Campana*, an ex Campania huc allata sit, credendum fortè. Hujus plantæ radix in usû est, estque celebre stomachium ob blandam amaritiam. B. *Alant-wortel* / *galant-wortel*. G. *Alant-wurtz*. Gall. *Annee*, *Enule*, *Campane*; *Herbe d'Elauine*. A. *Ele-campain*.

HELIANTHE, & HELIANTHEMUM, vel **HELIANTHON, HELIANTHOS**: est planta, quæ habet caules exiguos, tenues, rotundos, villosos, repentes; folia oblonga, angusta, pedunculis brevibus adhærentia; juxta caules sibi invicem opposita, villosa, parùm latiora Hyssopi, in fine obtusa, inferiùs viridia, saporis glutinosi: flos rosaceus, ex cujus calice triphylo surgit pistillum, quod deindè abit in fructum satis magnum, ferè rotundum, qui per maturitatem in tres partes dehiscit, funditque semina subrotunda, tenuia, capillamentis seu placenta affixis: radix lignosa, alba: hæc planta crescit in silvis & montibus, vocatur hæc planta etiam *Chamaecistus* illud nomen imponitur diversis floribus solis cursum aspicientibus, ex ἡλιου fol, & ἄσπερος flos sed in genere. Gall. *Heliantheme*, *Herbe d'Or*, *Hyssope des Garignes*.

HELICE, est Salicis species ab urbe Ἑλικη nomen fortè habuit.

HELIOCHRYSUM, est nomen, quo varii flores lutei vocantur, ex ἡλιου fol, & χρυσοῦ aurum, quia flores non tantùm aurei, sed & splendentes esse debent.

HELIOSCOPIOS TITHYMALLUS, est Tithymallus solsequius, sic dictus, quod ejus corona semper solem aspiciat, ex ἡλιου fol, & σκίπτουρα aspicio. B. *Zonne-wende* / *kroontjes-kruid* / *zonne-volgende wolfs-milk*. G. *Sonnenwendel*, *wolfs-milk*. Gall. *Reveille matin suivant le soleil*. A. *Wertgrasse*, *wertworte*.

HELIOSIS, est insolatio sive apricatio, ab ἡλιου fol.

HELIOTROPIMUM, duæ dantur hujus plante species, *Heliotropium majus* flore albo, est planta, quæ habet caulem pedem circiter altum, lanuginosum, albescentem, medullosum, ramosum: folia ocimi, oblonga, subrotunda, nervosa, albescentia, villosa: flos monopetalus, infundibuliformis, stellæ in modum corrugatus, & in decem

cem partes alternatim inæquales ad oram incisus, ex calice surgit pistillum, infimæ floris parti adinstar clavi infixum, & quatuor veluti stipatum embryonibus, qui deinde abeunt in totidem semina, hinc angulata, inde gibba, quæ coloris cinericei: radix lignosa, fibrosa. Hoc nomine appellantur omnes plantæ sese foli obvertentes, ab ἡλιου fol, & περιπαω verto. Gall. *Heliotrope*, *Herbe aux verruës*, *Tournesol*.

HELIX, est Hedera vel Convolvulus, sic dicitur, quia arboribus &c. circumvolvitur, ab ἑλιω circumvolvo.

HELIX, seu CAPREOLUS, est exterior auris crepido, seu Eminentiarum extrema, quæ limbus est spiralis, à concha exsurgens, intortus, sensim magis complanatus, angustatus, minus intortus, auriculæ ambitum, aliquando tantum ejus partem, præcipue versus superiorem sedem, contorti aggeris in modum circumambiens; sic ob tortuosum flexum nuncupata, interior *Scapha* dicitur Ἐλιξ *Ruso*, Κοχλια *Poll.* at *Scapha* seu Ἀ'θ'λιξ *Ruso*, Σκαφ' *Polluci*; ab ἑλιω involvo. B. *De oor-rand*. G. *Der ohr-rand*. Gall. *Le bord de l'Oreille*. A. The ring, or brim of the ear.

HELLEBORINE, Planta est, quæ habet unum vel plures caules sesquipedem altos, rotundos, sine ramis, pulvisculum farinaceum habentes: folia veratri albi affinia, sed minora, sine caulibus, nervosa, saporis amari: flos sed polypetalus, anomalus, sex petalis dissimilibus constans, quorum quinque in orbem posita sunt, inferius verò imbricatum: calix autem deinde abit in fructum seu utriculum tribus fenestris pervium, quibus adhærescunt valvæ feminibus sætæ minutissimis, ad instar scobis: radix fibrosa: hæc planta crescit in montibus vid. *Elleborine*. Gall. *Elleborine*.

HELLEBORUS, vide *Elleborus*.

HELLECEBRA, vide *Illecebra*.

HELMINTHAGOGA, sunt Medicamenta vermes intestinales occidentia & expellentia, ab ἑλμινθω vermis, & ἄγω duco. Idem quod *Helminthica*. B. *Worm-middelen*. G. *Wurm-tödtende mittlen*. Gall. *Mort aux Vers*. A. *Worm-seed*.

HELMINTHES, vide *Elminthes*.

HELMINTHICA, sunt Medicamenta vermes necantia,

tia, vide *Lumbrici*. B. *Worm-middelen*. G. *Wurm-triebende-mittlen*. Gall. *Mort aux vers*. A. A. vermifuge.

HELODES, vide *Elodes*.

HELOS, sive CLAVUS, pedis est tuberculum rotundum, album, callosum, clavorum caput referens, & pedis cuti præduræ radicibus infixum, ortum ab inæquali cutis pressione; ab ἄλωω clavum figo. Gr. ἄλωω Lat. Clavus. B. *Aph-dooren* / *exteroogen*. G. *Eyerstenaug*, ælsteraug, ein huener auge, liddorn. Gall. *Un cor ou cal au pied*. A. A. Corn.

HELOSIS, est inversio palpebræ reflexa, & in utroque oculi musculo convulsio, ab ἄλωω volvo, verto. B. *Omkrulling des oog-scheels*. G. *Das umkehren der auglieder*. Gall. *Renversment des Paupieres*. A. Turning contrary wise of the Eylids.

HELXINE, est herba sic dicta, quod prætereuntium vestes attrahat; sic dicitur *Parietaria*, à semine aspero, ab ἄλωω traho. Vocatur quoque *Urceolus*, *Muralium* & *Muralis*, quia muris & parietibus accrescit. *Perdicium* verò, quod eâ perdice præcipuè vescantur. Vide *Parietaria*.

HELXINE CISSAMPELOS, sive CONVULVULUS, VOLUBILIS, & VITÆALIS, dicitur *Cissampelos*, quod in vineis potissimum nascatur & folio Hederaceo. *Convulvulus* verò, quod crebra revolutione vicinos frutices & herbas implicet, ex χιστός hederæ, & ἀμπέλω vitis minor, est planta, quæ habet folia multò minora, quam convolvuli majoris, minùs pinnata, magis tamen rugosa cum floribus ex albo purpurascens, aut etiam albis, turgentia lacte. B. *Swarze winde*. G. *Schwartz winde*. Gall. *Liseron*.

HEMERALOPS & HEMERALOPIA, est affectus oculorum, ubi æger de die magna luce benè videt, de crescente lumine vix aliquid, oritur à nervo optico minùs sentiente, vel pupilla nimis arcta: ex ἡμέρα dies, & ἄλ οculus. B. *By dag-ziende*. Gall. *Avenglement de jour*.

HEMEROCALLIS, est Liliæ species, sic dicta, quod die sereno bonum aspectum præbeat; noctu verò in sese quasi collabitur contrahiturque, ex ἡμέρα dies, & κάλλη pulchra, vel κάλλη pulchritudo.

HEMICERAUNIUS, Gr. ἡμικεράννη, fasciæ nomen olim

olim fuit, dorſi & pectoris deligationi inferviens, ex ἡμι femi, & κεραιός fulmen, fortè quia fascia fuit ſciſſa, uti & fulmen ſe ſcindit.

HEMICRANIA, eſt capitis dolor alterutram cerebri partem obſidens, ex ἡμι femis, & κεραιός calvaria. B. *Scheele hooft-zweer*. G. Hauptwehe an einer ſeiten des haupts. Gall. *Migraine*. A. The half head-ache, or Megrin.

HEMIDRACHMON, five SEMIDRACHMA, eſt pondus dimidiæ drachmæ. B. *Gen half vierindeel- loots*. G. Een halb quentlein. Gall. *Demi drachme*. A. Half a dram.

HEMIECTON, quaſi ſemifextam meſuram ſignificat dimidiati ſextarii quatuor Chænicæ capientem, eſtque pars duodecima Medimni Attici. Videtur quoque ſellam ſignificare pro ſuffitu immittendo mulieri. Imò & ollam ſignificare poteſt, quatuor Chænicæ capientem, cui velut ſellæ inſidere debet mulier ad capiendum ſuffitum ductis cruribus.

HEMINA, Romana vox ex Græco quidem ἡμισυ, quòd dimidia ſextarii pars ſit, derivata, Gr. Κοτέλη nominatur: capit uncias decem meſurales.

HEMIOBOLION, eſt duodecima pars drachmæ; drachma enim continet ſex obolos.

HEMIOLIUM, ſeu *Sesquiuncia*, *Sefcuncia*, Drachmarum duodecim pondus eſt.

HEMIONIUM, nomen huic non impoſitum à figura, nec à poteſtate ſimilive affectu, quam cum Hemiotide habet, ſed quòd exhibitum cum muli liene, ungula ac pelle, ſteriles reddat mulieres, uti ſunt muli, mulæque: vel nomen illud accepit, quòd muli hâc herbâ delectentur, ex ἡμι femis, & ὄνος aſinus, quia ſemi aſini ſiunt.

HEMIONITIS, eſt Aſplenii ſpecies, dicta videtur, non quòd hanc muli vorent, nec quòd ſteriles reddat comedentes, ſed quòd ipſa ſterilis inſtar muli ſit, ex ἡμι femi, & ὄνος aſinus.

HEMIPAGIA, ex ἡμι femi & πάγι concretus, fixus, quia dolor eſt fixus, idem quod *Hemicrania*.

HEMIPLEGIA, eſt paralyſis unius lateris infra caput, proveniens ab obſtructione in alterutra medullæ ſpinalis parte, vel à plaga exterius immiſſa; undè nullus ſpirituum

animalium fluxioni aditus patefcit, ex ἡμὶ femi; & πλῆσσω percutio. B. **Tammigheid aan eene zyde.** G. Der halbe ſchlag auf einer ſeiten. Gall. *Paraliſie d'un Coſté.* A. A Palfy of one ſide.

HEMIPLEXIA, ex ἡμὶ femi, & πλῆσσω percutio, idem quod *Hemiplegia.*

HEMITRITÆUS, ſive FEBRIS SEMITERTIANA, eſt febris compoſita ex quotidiana & Tertiana, altera Intermittente altera continua ex ἡμὶ femi, & τριταίῳ tertius. B. **Halve anderendaagſe koortſ.**

HEMIUNCION, denotat dimidiam uncia partem.

HEMYXESTON, idem quod *Hemina.*

HENOPHYLLUM, eſt unifolium, ex ἓν unum & φύλλον folium. B. **Ein-blad.** G. Ein blat. A. One blade. Gr. *Μονόφυλλον.*

HEPAR, JECUR, ἵπτιον *Nicand* eſt organum ſive viſcus in imo ventre, ſub diaphragmatis latere dextro ſitum, ejus craſſities & magnitudo in homine inſignis eſt; membranâ cingitur tenui, à peritonæo orta; connectitur per tria ligamenta valida. 1. Abdomini per venam umbilicalem. 2. Superius diaphragmati, per ligamentum latum membranofum & tenue, à parte dextra. 3. Superius etiam diaphragmati à ſiniſtra per ligamentum teres & validiſſimum; dividitur in partem ſimam, cui veſicula fellis, & ductus hepaticus adhaereſcit. Color ejus rubicundus eſt. Hepatis ſubſtantia ex plurimis membranis & acinis ſive glandulis conſtat. Quod ex frequentibus lotionibus compertum habeo. In eo ſanguis ex cunctis viſceribus abdominalibus affertur, qui in ſinu magno antequam Vena portarum fuit quinqueſariam diviſa, miſcetur, colligiturque, ex quo per totum hepar tranſlato partes biliſæ ab acinis glanduloſis ſegregantur, & per ductum hepaticum, & veſiculam felleam ad inteſtinum duodenum amandantur. In homine lobi nulli ſunt; aſt in brutis plures in partes dividitur, quos lobos, pinnas, Jecinoris fibras & ἕρμινας vocant, ab ἱπείω operor: credebant enim Antiqui in eo ſanguinem elaborari & confici, cum tamen ſanguis recrementa biliſa ibi ſeparantur; undè ἕρα ſanguis, aut ver, quia viſcus temperamentum eſt, quidam ab ἡπαρία inopia, alii ab ἡπτιον benignè, mitè. B. **Leber.** G. Die leber. Gall. *Le Foye.* A. The liver.

HEPAR UTERINUM, idem quod *Placenta Uteri*.

HEPATICA; medicamenta sunt, quæ olim specificè contra hepatis morbos applicabantur. Sed quia specifica talia non dantur, illa vox apud veriores Medicos planè evanuit. B. *Middelen tegens de lever-ziekten*. G. *Mittlen gegen die leber-sucht*. Gall. *Remedes Hepatiques*. A. Remedie against the disease of the liver.

HEPATICA, eo nomine & insigniuntur variæ plantæ, quibus medici Hepatis malis medentur. B. *Leber-kruud*. G. *Leber-kraut*. Gall. *Hepatique*. A. *Liver-wort*.

HEPATICA VENA, idem quod *Basilica*.

HEPATICUS FLUXUS, malè ita nominatus, quia Hepar non est in causa, sed vasa ad intestina excurrentia, aperta, & sanguinem fundentia. Vide *Fluxus Hepaticus*. B. *Leber-uterd*. G. *Leber-flusz*. Gall. *Flux Hepatique*. A. The fluxe of the liver.

HEPATITIS, est Inflammatio in Hepate, sedem suam habens vel in sinibus venæ Portarum, vel arteriæ hepaticæ; orta à quibuscunque causis sanguinem incrassantibus, & moventibus, vel vasa hæc comprimentibus; plerùmque Icterus secum comitem habens, ut & dolorem, & tumorem in hypochondrio dextro cum febre continua &c. B. *Een ontsteking in de lever*. Gall. *Inflammation du foye*.

HEPATORIUM, idem quod *Eupatorium*.

HEPIALA, idem quod *Epiala*.

HEPTAPHYLLUM, seu septifolium, estque *Tormentilla*, sic vocatur, quod serè semper septem folia ubique caulem ambiunt, ab ἑπτα septem, & φύλλον folium. B. *Zevenblad*. G. *Birck-wurtz*. Gall. *Tormetille*. A. *Tormentil*.

HEPTARSEURON, est *Plantago major*, septenis costis gaudens, ex ἑπτα septem, & σπυρον costa. Vide *Plantago*.

HERALEA, illud nomen diversis inditur herbis; ab Hercule procul dubio accepit, sed qua de causa nescio.

HERACLEOTICUM, nempè *Origanum*, dictum ab Heraclea Ponti.

HERACLEUS MORBUS, idem quod *Epilepsia*.

HERBA, est planta frutice minor, cujus caulis singulis annis perit, novo deindè renascente, vel à radice soliato,

liato, vel nudo, floribus & semine donato. In praxi tamen, pro foliis solis ut plurimum usurpatur. Gr. *Bordyn*, & *noa*. B. *Iruid*. G. Ein kraut. Gall. *Herbe*. A. Idem.

HERBA BENEDICTA, vide *Caryophyllata*.

HERBA SACRA, vide *Peristeron*.

HERBA STELLÆ, vide *Coronopus*.

HERCULEUS MORBUS, idem quod *Epilepsia*.

HEREDITARII MORBI, dicuntur quos & parentes habuerunt, & cum genitura jam filios invaserunt, ut sunt *Podagra*, *Phtisis*, *Nephritis*, &c. B. *Erf-ziekten*. G. Erb-krankheit, angebohrne gebrechlichkeit. Gall. *Maladie Hereditaire*. A. An Hereditarie Sickness.

HERMAPHRODITUS, est homo utriusque sexus, id est, vir & femina simul. Verum muliebribus instrumentis duntaxat utuntur, rarissime viri sunt; conformatio istæ & abusus inde contingit, quod plus justo clitoris propendeat, ex *Egyp̄i* *Mercurius*, sic dictus ab interpretando, & *A' q̄odirn* *Venus*. B. *Gen Man-Vrouw*. G. Mann und Weib zugleich. Gall. *Hermaphrodite*. A. Idem.

HERMETICA MEDICINA, quam *Egyptii* falso à *Mercurio*. Deducunt. Hæc morborum causas ad sal, Sulphur & Mercurium refert, & generosissima remedia, non modò ex vegetabilibus & animalibus, verum etiam ex mineralibus preparat. B. *Hermetische Medicyn*. G. Hermetische artzney. Gall. *Medecine Hermetique*. A. Medicine of Hermes.

HERMETICE SIGILLARE, scribitur sæpè duabus literis H. & S. est quando vitra ita ferruminantur, ut ne gry quidem possit exhalare, & sit sive vitri ipsius colliq̄atione, sive alterius indolis luto.

HERMODACTYLUS, est planta, quæ habet folia triquetra vel quadrangula: radix bulboſa vel tuberosa ex appoſitis tuberculis composita, est rotunda, avellanæ magnitudine, compressa, externè coloris rubicundi, internè valdè albi, substantia levis, fungosa, non fibrosa, valdè fragilis, hinc facillè in pulverem farinaceum reducit̄ur, dum recens, est saporis acerrimi, dum annosa subdulcis farinacei, paululùm viscosi, vel lenti, odoris nullius cuius sit plantæ radix, non audeo dicere, dicunt esse colchici speciem, quod vix credibile est, cum omnes ejusmodi bulbi ad interius usque corculum tunicas habent,

bent, quæ in Hermodactylis non reperiuntur: neque Iridis tuberosæ folio anguloso, flos enim Hermodactyli omnino ab ea differt, & refert volitantem vespertilionem, undè horticultus dicitur vespertilio. B. *Ökernmups*. Solidiorem esse radicem crediderim, uti est aristolochia rotunda, quæ etiam tota in farinam facillè tunditur, uti & Hermodactyli, figuram repræsentat corculi, intus alba est, adfertur ad nos ex Syria; saporem habet insipidum, & leniter purgat, undè nomen habeat nescio, nisi ab *ἡρμῶνς Mercurius*, & *δάκτυλος Dactylus*, palmæ fructus vel potius Mercurii digitus, quia radix phalanges digitorum quodammodo refert. B. *Hermodactylis*. Gall. *Hermodacte*. A. Wild Saffron.

HERNIA RAMEX, G. *κῆλη*, propriè est intestinum, omenti &c. in inguina, & scrotum prolapsus, ob peritonæi lamellam interiorem relaxatam, utpotè quæ ad processum vaginalis ortum in abdomine simplex, qualis annulum pro vasorum spermaticorum exitu tegit, facilius vi externæ cedit, undè hanc lamellam Intestina vi illata impellunt per annulum in tunicam vaginalem, sicque ea hærent in proprio sacculo, & tumorem, ubicunque hæserint, excitant. Item quando umbilicus protuberat. Impropriè dicitur uteri prolapsus; *Bronchocele*; *Varices vasorum spermaticorum*, item distensiones à flatibus, humoribus aquosis, vel tumoribus &c. B. *Einbruch / gescheurtheit*. G. Einbruch, zerreißung. Gall. *Hernie*, *Rupture*, *Hargne*, *Rompeure*, *Descente*. A. A Chaf, a cleft, à bursting.

HERNIA GUTTALIS, idem quod *Bronchocele*.

HERNIA SCROTALIS, est, quando usque in scrotum Intestina deciderunt.

HERNIA VENERIS, idem quod *Testiculi Venerei*, est quando Testes, inflammatorio tumore ad vesiculas feminales orto, admodum dolent, & tument à materia feminali intus contenta nec effluere potente. B. *Venus-sloot / zand-sloot*. Vid. Testiculus.

HERNIA UTERI, rarè est, & maxima ex parte tunicæ internæ vaginæ relaxatio & prolapsus. Vide in *Procidencia Uteri*. B. *Ufsmoeders-bruch*. G. Mutterbruch. Gall. *Hernie de la matrice*. A. A Falling of the womb.

HERNIARIA, est planta exigua, humilis, quæ ha-

bet plures caules vel ramos nodosos, qui repent & circulariter se ubique extendunt per terram, sibi mutuo adherentes & intermiscentes: folia sunt exigua, serpillum referentia, coloris viridis subflavescentis, saporis acris: flos apetalus, quinque staminibus vel pluribus instructus, ex calice multifido, quadrifido plerumque vel quinquifido, stellatim expanso, surgentibus: fructus in floris fundo ortus fit capsula rotunda, membranacea, striata, divisa in octo loculamenta, in singulis horum semen unum parvum, acuminatum, ovatum; radix fibrosa, parva: hæc planta crescit in locis arenosis. Herba Turca & Polygonum Minus, sic appellatur, quod dicitur herniis eâ mederi. B. *Duizent-koozn* / *Duizent-grcin*. G. Harn kraut, bruch-kraut, tausend-korner. Gall. *Turquette*, *Herniole*, *Boutonet*, *Renovée*, *Cornigiole*. A. Rupture wort, Burstwort, knotgrass.

HERPES, sive inflammatio serpiginea, *Zona Scribonio*, *Serpens* Lucretio, Ἐρπης Dioscoridi, & Ἐρπιδὼν Nicandro, ζῶσις Plinio, Ἐρπετικὴν ἔλαιον Polluci: quæ duplex est, *Miliaris* seu *Pustularis*. Gr. κνηστία, *Cello Ignis Sacer* Avicennæ *Formica Corrosiva*. B. *Hair-worm*. Quæ cum prurigne, cutim solummodo occupat. G. Zittermahl, die bæse spitzige ræude, haarwurm. Gall. *Galle*, *Gratelle*, seu *volage*, *les darts*. A. A Ringworm, A. Hair-worm, Altera, *Exedens*, sive Ἐρπης ἐσθίουσα, quæ non tantum cutim, sed & musculos subjectos obfidet. Causa est, quando glandulæ cutaneæ nimis ubertim particulis falsis suffunduntur, quæ ab aliis viscidis continentur ne effluent, pruritus & ulcuscula miliaria excitant, quæ aliquando, si materia peccans abundaverit, crustam excitant & subjectas partes exedunt, ab ἔρπω serpo, quia continuo serpit. B. *Dauwurm* / *de wolf*. G. Der fressende wurm. Gall. *Gratelles Rongeante*. A. Deweworm.

HESPERIS, est Leucii species quæ habet caules duos circiter pedes altos, rotundos, villosos, medullâ repletos: folia alternatim juxta caules disposita, erucam referentia, sed minus incisa, in margine dentata, acuta, villosa, coloris viridis nigricantis, saporis aliquantulum acris: flores quadrifidi, cruciformes, coloris aliquando albi, aliquando purpurei, vel varii, odoris suavis & grati: post florem sequitur siliqua oblonga, tenuis, cylindrica,

drica, angulosa, teres, bivalvis, cui plures inhaerent fo-
veolæ, in quibus reconduntur utrimque semina plerum-
que rotunda, vel cylindrica, rubicunda, acria: radix par-
va, alba, lignosa: hæc planta crescit in hortis. Sic dici-
tur quòd vespertino tempore & noctu melius oleat quàm
interdiu, ab ἑσπερος vesper. B. *Bloem van Damast.*
Gall. *Juliane, ou Juliene.* A. Dame Violets.

HETEROCRANIA, sive HEMICRANIA, est dolor
alterutram capitis partem obsidens, ab ἑτερον alterum, &
ἑρῆιον calva. B. *Hoofst-ypn die een van beide zyde des*
hoofsts bezet. G. Hauptwehe an einer seiten des haupts.
Gall. *Migraine.* A. The halfe head-ache.

HETEROGENEUM, seu ANOMEOMERES, est
quando improportionatum quid sanguini & spiritibus, ut
in febris, vertigine, motibus convulsivis, & apoplexia,
accrescit, ex ἑτερον alterum, & ἕτερον sexus, genus. B.
Merckdaantig / veeldaantig. G. Ungleich, manchfal-
tig. Gall. *Heterogene.* A. Idem.

HETERORHYTHMUS, est ætas alia, quàm anni se-
runt: Ex Gr. si juvenis senilem, & senex juvenilem æta-
tem degunt: Illa differentia etiam de pulsibus dicitur,
cum in morbis diversus modulus pulsandi tenetur, ab ἑτε-
ρον alter, & ἰσομετρος modulus.

HEXAGIUM, pendet quatuor scrupulos, Latinis *Sex-*
tula est, alii drachmam unam cum dimidia esse dicunt.

HEXIS, est habitus seu habitudo corporis, ab ἕξ ha-
beo. B. *Gesteltheit des lighaams.* G. Die gestalt des
leibes. Gall. *Disposition du Corps.* A. An Habitude of body.

HIBISCUS, vide *Ibiscus.*

HIDROA, SUDAMINA, PAPULÆ SUDORALES
& SUDOSÆ, sunt quædam tubercula lata & humida,
pruriginosa granis milii similia, interdum sine pruritu, quæ
cutim ἐκράδως exasperant, fiunt hæc, quando sudor ob cu-
tis densitatem erumpere impeditur, adeò ut materiã ibi
retentã, & tenuiori parte puris per vasa lymphatica reve-
stã vel evaporatã, cutis in tumorem elevetur. Affectus hic
familiaris est pueris & juvenibus, præsertim temperamen-
to calidioribus, qui æstatis tempore nimis moventur &
exercentur, in collo, scapulis, pectore, brachiis & femo-
ribus, frequentius tamen circa pudenda & anum acci-
dens. Arab. *Asef & Alhasef.* Lat. *Sudamina.* Gr. *Ἐκκράδως*,
ab

ab ἰδρῶς aqua, vel ἰδρῶς fudo. B. *Sweet-puisjes*. G. *Schweiß blätter*, hitz blätterlein. Gall. *Vessie de sueur*. A. *Sweating pushe*.

HIDROCRITICA, sunt judicia, quæ à sudore defumuntur, ab ἰδρῶς sudor, & κριῶν judico. B. *Goederl uit sweeren*. G. *Urtheilen auß das schwitzen*. Gall. *Jugement qu'on forme de la maladie en consequence de la sueur*. A. *A judgment taken from sweating*.

HIDRONOSUS, est febris, in qua plurimis sudor prodit; quæ ab *Anglis Sudor Anglicus* nominatur, ex ἰδρῶς sudor, & νόσος morbus. Idem quod *Hydropyretos* vel *Sudor Anglicus*. B. *Sweet-koozts*. G. *Schweiß-fieber*. Gall. *Fievre suante*. A. *The Sweating Feaver*.

HIDROPYRETOS, idem quod *Sudor Anglicus*, ex ἰδρῶς sudor, & πυρετός febris.

HIDROS, idem quod *Sudor*, ab ἰδρῶς fudo.

HIDROTICA seu **SUDORIFERA**, sunt, medicamenta, quæ sanguinem humoresque omnes validius per totum corpus movent, eos incidunt, & attenuant; simulque imminuunt resistantiam in vasis exhalantibus circumcutim, atque ita ipsa partim in sudorem erumpunt & partim in halitum convertunt liquida circulantia, & quæcumque obvia sunt secum deferunt, & in ambitum corporis propellunt, ubi illa in sensibilem sudoris liquorem collecta erumpunt, ab ἰδρῶς sudor. B. *Sweet-middelen*. G. *Schweiß treibende mittlen*. Gall. *Remede Sudorifique*, ou *diaphoretique*. A. *A Remedy producing sweat*.

HIERABOTANE, vide *Perisleron*.

HIERACIUM, est planta, quæ habet plures caules sesquipedem vel duos pedes altos, fortes, angulosos, coloris viridis fuscæ, cavos, in plures ramos divisos, & foliis quibusdam instructos: folia imprimis ex radice erumpunt, repentia, longa instar Taraxici, in fine obtusa, incisa, viridia, supernè tenera, villosa, infernè densiore lanugini canescentia, maculis pulchris interdum notata, sapore amaro & nitroso: flores sunt semisfosculosi, plurimis scilicet semisfosculis constantes, Embryoni insidentibus, & calice majore, ampliore, & squamosiore quam in *Lactuca comprehensis*, calix per maturitatem non in conum, ut in soncho crescit, sed explicatur. Embryo autem abit deinde in semen teneriusculum, non fuscum, pap-

pappis instructum, in capitulum collectum : radix longa, crassa, carnosa, simplex, alba, succum lacteum amarum gerens, nomen accepit ab accipitre. Gr. *ισσαζ*: quia creditur illam hujus succo oculos restituere, scalpendo enim illud, succoque oculos tingeno, obscuritatem cum fensere, discutunt. *Sonchites* etiam appellatur, quod soncho non admodum dissimilis sit, maxime quod ad ejus circumferentiam & extremam partem, in qua caules & flores sunt, attinet. Propter lacteum succum, *Lactuca sylvatica* vocatur, appellatur etiam *Accipitrina*. B. *Habicht-kraut*. G. *Habicht-kraut*. Gall. *Cichoree Jaulne herbe de l'Epervier*. A. *Hawke wede*.

HIERA PICRA, est Electuarium ex aloë, ligno, aloës, radicibus azari, spica indica, croco, mastiche & melle paratum, ex *ισσαζ* sancta, propter vires laudabiles, & *πικρά* amara. B. *Heilig bitter*. G. *Heilig bitter*. A. *The holy bitter*.

HIEROGLIPHICÆ notæ, sunt plicæ rugæque in manibus, ex quibus vana curiositas multum prædicere conatur, ex *ισσαζ* sanctum, & *γλόφω* sculpo. B. *Hand-kyk-konst*. G. *Wahr sagen auf den händen*. Gall. *Chiromantie*. A. *Chiromancy*.

HIPPOCAMPUS, non tantum pisciculus marinus est, sed & processus ventriculorum cerebri superiorum sive anteriorum, ex *ιππ* equus, & *καμπω* inflecto, quia illud animalculum inflexum est.

HIPPOCRATICÆ FACIÆ, *Facies Hippocratica*.

HIPPOCRATIS MANICA, vide *Manica Hippocratis*.

HIPPOGLOSSUM, vide *Hypoglossum*.

HIPPOLAPATHUM, est Rhabarbarum monachorum seu lapathum magnum, ita ob magnitudinem appellatum videtur, ex *ιππ* equus & *Lapathum*. B. *Groote of waterpatig*. G. *Wengel-wurtz, streis-wurtz, rot-ritter*. Gall. *Rhabarbe des Moines, Rapontie des montagnes*. A. *Patience, vel Monks-Rubarb*.

HIPPOHAES, sive Rhammus catharticus oleæ folio; vox *ἀπὸ τοῦ ἵππου*, quod vis ejus purgatrix tam valida sit, ut ipsi equis alvum subducat. B. *Purgger-doozn*. Gall. *Nerprum, ou Bourg-Epine*. A. *Purging-Thorn*.

HIPPOSELINUM, *Olus atrum* vocatur: sic à magnitudine dictum, ab *ιππ* equus, & *selinum*: siquidem
Græci

Græci magnis & amplis rebus *Hippo.* præponere solent, adeo ut *Hippofelinum* Latinis nihil nisi grande Apium sit. *Olus* autem *Atrum* vel pullum à foliis, vel feminibus, quæ atro colore nitent, appellatum esse videtur. B. *Groote cype / peterseli van Merandzier.* G. Groß eplich. Gall. *Maceron.* A. The Herb. Alexanders.

HIPPURIS, Lat. Equisetum seu cauda equina, eamque referens: ex *ἵππος* equus, & *ἕρῃ* cauda, dicitur etiam *Salix* seu *Herba equinalis*, ut & *Asprella.* B. *Haarde staart.* G. Schafft hew, rosz-schwantz, schaffhau, ratzen wadel. Gall. *Queue de Cheval, Queue de Chat, Aprelle.* A. Horsetail.

HIPPUS, est oculorum affectus in quo oculi tremuli continuò agitantur & subindè nictitant, ut in equitatione fit, ab *ἵππος* equus. B. *Bebende oog.* G. *Bebende augen.* Gall. *Maladie des yeux, par laquelle ils se meuvent continuellement de côté & d'autre, & ne peuvent demeurer dans une même situation; instabilité des yeux.* A. Quaking or trembling of the eyes.

HIRCI BARBA, Gr. *Ἡρκεῖον*, planta nomen sibi adscivit, quòd è calicis summo, floribus evanescentibus, papposa prodeat casaries, seu comosa lanugo, cui cum hirci barba nonnulla similitudo. B. *Bor-baard / Fossephs-bloemen / Bozgenstar.* G. Bocks-bart. Gall. *Barbe de Bouc.* A. Goars Beard.

HIRCULUS, est Nardi species, ficque dicitur, quòd Hircum redoleat.

HIRCUS, HIRCI vel **HIRQUI,** oculorum anguli, *καυθῖ*, eorum qui ad nasum sunt, *ῥανθῆες* & *πυγαί* dicuntur, quod indè lachrymæ manant: atqui ad tempora, *παρωπίαι* Poll. *Nicaudr.* B. *Oog-winkels / oog-hoekjes.* Vide *Canthus.* G. Die augen-winkel. Gall. *Les Angles de l'Oeil.* A. The Corner of the eye. *Alæ* etiam sub axillis *Hirci* appellantur. B. *Het orel hair.* G. Das achsel-haar. Gall. *Le poil dessous l'aisselle.* A. The wing hairs. Item Auris eminentia. Vide *Tragus.*

HIRQUUS, idem quod *Canthus.*

HIRUDO, sive **SANGUISUGA,** insectum est palustre, apodum, oblongum, quod exugendo sanguini càscarum hæmorroidum nonnunquam à quibusdam applicatur. B. *Bloed-zuiger.* Gr. *βδέλλα.* G. Ein blutigel. Gall. *Une Sangsue.* A. A Bloud Sucker. HI-

HIRUNDINARIA, est *Asclepias* seu *Vincetoxicum*, sic vocat à fructu, seu potius à filiquis quas producit, quæ dehiscentes plumosum ostendunt semen, atque hirundinis figuram referunt. B. *Swalutwe wortel*. G. Schwalben wurtzel. Gall. *Domte-venin*. A. Swallow-wort.

HIRUNDINARIA, vide *Centum morbia*.

HIRUNDO, piscem & avem quidem denotat, sed apud Medicos est cavum illud in flexura brachii, sunt & qui volunt pudendum muliebre ita vocari.

HISPANICUM OLUS, est *Spinachia*, fortasse quòd ex Hispania primùm duxerit originem, & deindè ad cæteras tandem nationes translata sit. B. *Spinagie*. G. *Spinat*. Gall. *Espinars*. A. *Spynach*.

HISPIDULA, est planta officinalis, pilosellæ species. B. *Katzel-boet*. G. *Ratzen-fusz*. Gall. *Pied de chat*. A. *Cats-foot*, a kind of small mous-ear.

HISTOS, Gr. ἵστis est instrumentum chirurgicum ligneum, in cujus summo aliud lignum transversum imponitur, ex quo trochlea dependet, ad scalæ demissionem.

HOLCE, Gr. ὄλη, idem quod *Drachma*.

HOLIPPÆ, sunt placentulæ ex infusione Medicamentali farinaque triticea, addito insuper saccharo, subactæ.

HOLOSTEUM, seu **HOLOSTIUM**, est herba sic per antiphrafin dicta, quasi minimè offea, sed potius tenera & mollis, ac omni prorsus duritie carens, ex ὄλον totum & ὄσρον os. B. *Spaansche weegbree*. A. *Spanisch Plantain*.

HOMÆOMERES, vide *Similares Partes*, ex ὁμοίων similè, & μέρος pars.

HOMOGENÆ PARTICULÆ, sunt, quæ puræ, integre & immixtæ, sibi que per omnia similes sunt, ex ὁμῖον simile, & μέρος genus. B. *Cendaanige deetjes*. G. *Gleiche*, gleichförmige theile. Gall. *Homogene*. A. *Idem*.

HOMOPLATA, *Scapula*, *Spatula*, *Scoptula aperta* Celso. Gr. Πλάται. Ὁμοπλάται, Ἐπιώσσιοι, sive os, quòd humeri latitudinem constituat, triangulare, latum, & tenue præsertim in medio, sed in processibus crassum, utrimque unum, incumbens superioribus costis parte posticâ instar scuti, processus sunt tres *Acromium*, sive humerum mucro; *Coracoides*, sive *Anchoralis*, & ἀρχή sive *Cervix*. Utius ad costarum robur, ad humeri & clavicularum arti-

culationem, & ad musculorum implantationem, ab ἀμϑ humerus, & πλάτος latus. B. Het schouderblat. G. Das schulterblat. Gall. l'Os de l'Epaule. A. The Shoulderblade.

HOMOTONOS, est morbus eundem ordinem fervans, vel est febris continua, æquali dramate suos actus, tenasque peragens, ex ὁμοῖς æquale, & τείνω teneo.

HOPLOCHRISMA, est armorum, ut gladii, cultri, pugionis, &c. deligatio, quæ creditur vulnera consolidari, quod tamen ridiculum, ex ὅπλα arma, & χροῖω ungo. B. Wapen-verbinding.

HOPLOMOCHLION, est nomen instrumenti Chirurgici universalis, toti corpori humano adaptandi & applicandi.

HORA, est Hippocrati determinatum anni tempus, quod libet ex Aph. i. sect. 3. αἱ μεταβολαὶ τοῦ αἵματος τίκτασι νοσήματα, καὶ ἐν τῆσιν ἔρχονται. Id est, mutationes temporum pariunt morbos ipsis anni temporibus &c. unde ἡρῶ annus, & ἡραιῶ tempestivus.

HORÆA, & ὄπαρα, sunt fructus tempestivi, seu æstivi, molles, & pulposi, ut poma, pyra, pruna &c. ab ἡρῶ tempus. B. Obstzugten / Obst. G. Allerley obst. Gall. Fruits d'Été. A. Summer fruits.

HORARII FRUCTUS, idem quod Horæa.

HORDEATUM, est Medicamentum liquidum internum, ex hordeo ad crepaturam cocto & tuto liquoribus convenientibus affusis & colatis, præparatum, quibus amygdalæ, sem. papaveris albi, sem. quatuor frig. maj. &c. non raro accedunt. B. Een gerste melk. G. Gerstenmilch, gersten-wasser. Gall. Orgeade, Lait d'Orge. A. Barley milke.

HORDEOLUM seu CRITHE, vel HORDEUM, est tuberculum in summo palpebrarum, magnitudine hordei enascens, cujus altera species grando, tuberculum durum, mobile, pellucidum & rotundum, quæ verò tubercula majora hic eveniunt, ad Nodos, Melicerides, Steatomata & Cancros referuntur, omnes id habent, quod pondere suo, aliisque modis motui palpebrarum remoram injiciunt. Gr. κριθή, & ποσθία. B. Een frontjen / scheetjen op 't oog / een styge. G. Gersten gleicher, schwulst an den augen-gliedern, werren. Gall. l'Orgeolet ou Orgueil. A. A swelling in the eye browslike a Barley corn.

HOR-

HORDEUM, seu **ORDEUM**, est frumenti species quæ habet caulem fecali minorem : folia latiora, spica crassior, calix, glumæ, Aristæ, flos, ut in tritico & fecali; Aristæ verò asperæ : semen tumidius utriusque apice acutiore, glumæ tam arcuè adhaerenti unitum, ut non nisi triturando separetur. Gr. κριθή, dicitur ab horrore, quòd ejus Aristæ mordacior sit quàm tritici, vel ab oriendi celeritate, quod antè cætera frumenta pullulet, vel ab antiquo adjectivo, *Hordus*, quod significabat *Gravidum*. Vide *Crithe*. B. *Gerst*. G. *Gersten*. Gall. *Orge*. A. *Barly*, *Barley*.

HORMINUM, seu **ORMINUM**, est planta salviæ referens : Caulis pedem circiter alti, rubicundi, quadrati, lanuginosi, ramosi : folia salviæ, sed minus sicca, nitidiora, valde lanuginosa, sibi invicem opposita, non valde odora, saporis amari, in summitate ramorum sunt multa conjuncta coloris violæ, flos monopetalus labiatus, cujus labium superius parvum & galeatum falcatum est, inferius verò in tres partes divisum, media cochlearis instar excavata : ex calice surgit pistillum floris parti posteriori instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina, in capsula, quæ floris calix fuit, recondita : radix fibrosa, lignosa ; est *Sclæræ* species, & omnes hujus species *horminum* vocaverunt, verùm quibus galea falcata est, hæ *sclæræ* dicuntur, *horminum* verò habet Galeam brevioram, & magis apertam. Dicitur ἀπὸ τοῦ ὀρμῶν, quòd impetu cæco agat, & cicut in Venerem. Gall. *Orvalle*. Vide *Sclæra*.

HORRIFICA FEBRIS, vide *Pbricodes*.

HORROR, Gr. *Φρίνη* & *Φρίνωρ* à *Φρίσσω*, est levis convulsiois species, in exterioribus corporis partibus contingens, minor quàm *Tremor*, dum quasi corpus frigore invadit, & subindè tantum observatur, sed *Tremor* aliquo successivo tempore adest : symptoma in febrium initio plerumque; item cum aère frigido afficimur; vel adimus rei horrendæ enarrationis. B. *En koude vzing*. G. *Zittern* oder *schauten*. Gall. *Frison*. A. *Dread*, *Terrour*.

HUMECTANTIA, sunt medicamina, quæ particulas suas humiditas corporis nostri poris possunt insinuare. Item sunt omnia fluida. Gr. ὑγραίνοντα vel ὑγραίνουσα. B. *Wetvogtigende middelen*. G. *Anfeuchtende mittlen*. Gall. *Remedes humectans*.

HUMERUS, illa pars corporis est, quæ apparet in ea articulatione, quâ superior humeri pars, quæ *Epomis* & *Superhumeralis* dicitur, ad collum vergit, & à posteriori parte ossi scapulæ; ab inferiori autem ei ossi, quod, dum totum brachium attollitur, manifestum fit & *Ala* nuncupatur. Alias *Humerus* quoque dicitur de parte prima brachii, quæ unico osse contat, quæ aliis *Brachium* per excellentiam appellatur, illius *os* appellatur *os Humeri*, *os Brachii*, & *os Adjutorium*. Gr. *ωμ*. B. *Schouder*. G. *Schulter*. Gall. *l'Espaule*. A. *Shoulder*.

HUMIDUM PRIMOGENEUM, est liquidum ex quo omnia in generatione fiunt, & rectè dicitur succus nervosus, qui prius ante omnia in generatione conspicitur. B. *Het eerste vogt*. G. *Die erste feuchtigkeit*. Gall. *l'Humide ou l'humour radicale*. A. *The first liquor*.

HUMILIS MUSCULUS, est is, qui oculum deprimat, sic dictus, quia oculum deorsum versus malas trahit. B. *De nederige spier*. G. *Der niederdruckende augen mausz*. Gall. *Le Muscle Humble*, *Abaisseur*. A. *The pressing muscle*.

HUMILUS, idem quod *Lupulus*.

HUMORES SANGUINEI, à Veteribus in *Sanguine* constituuntur quatuor nempe *Biliofus*, *Pituitosus*, *Melancholicus* & *Sanguineus* propriè dictus, idque secundum quatuor Elementa Peripatetica; verùm illa opinio, inventa circulatione sanguinis, prorsus concidit. Tamen vitio ipsius sanguinis à crati desciscentis, inveniuntur, sed sanguinis partem integram non constituunt: Sanguis enim est humor unicus; secus si esset, tartarus in vino, & faex in cerevisia, forent partes vinum & cerevisiam constituentes. In sanguine venis emissio tres duntaxat diversæ corporum species ad oculum comparent; in superficie enim sanguinis coagulati crustam fibrosam, se per totam massam diffundentem, videbis; deinde, particulas quasdam rubras inter fibras conspicies, quæ circa fundum propter fibrarum paucitatem nigrescunt, ultimo massa hæc in sero suo expresso natat. Verùm si quis accuratius procedere velit, sanguinem destillet & arte Chymicâ dissolvat, quinque corpora tantum pura inveniet: Spiritum nempe, Sulphur sive Oleum, Aquam, Salem & Terram. Sanguis & Chylus omnia totius corporis vasa majora perluunt, & exin-

exindè pro varia partium constitutione, speciales oriuntur succi; uti ex cerebro, Succus Cerebralis seu Nervosus: ex Hepate, Fel; ex renibus, Urina; ex mammis, Lac. &c. B. *Humuren / vogten*. G. Die feuchten. Gall. *Humours*. A. The Humours.

HUMORES OCULARES, sunt tres. 1. *Aqueus*, qui antè intra corneam & uveam tunicam coninetur. B. *Waterig oog-vogt*. G. Die wässrige feuchtigkeit. Gall. *Humour Aqueuse*. A. The Watery humour. 2. *CrySTALLINUS*, five *Glaciialis* humor, is in tunica uvea in medio, concluditur & cæteros soliditate superat. B. *KrySTALLINE vogt*. G. Die crySTALLINE feuchtigkeit. Gall. *Humour crySTALLINE, ou le CrySTALLIN*. A. CrySTALLINE, vel, Icie Humour. 3. *VITREUS*, reliquis duobus copiosior, posteriorem oculi cavitatem occupat. B. *Glasagrig vogt d'oogen-vogten*. G. Die gläserne feuchtigkeit, augen feuchte. Gall. *Humour vitrée, en general, les Humours de l'Oeil*. A. Glassy Humour, The Humours of the eye.

HUMOR IN SECUNDINIS, est succus nutritius, qui ex uteri vasculis undique per Chorion & Amnion penetrat usque in cavum amnii, estque fœtui alimentum per os diglutendum; verùm reperitur & tertia membrana *Alantois* dicta, quæ per urachum fœtus pervium urinam in suo cavo recipit, à sola vesica fœtus non capiendam. B. *Water in de nageboozte*. G. Das wasser in der nachtgeburt. Gall. *l'Eau ou l'humour sereuse, qu'on trouve dans l'arriere saix*. A. Water in The secundine.

HYACINTHUS, duplex est, Orientalis radice bulbosa, Indicus radice tuberosa: prior habet caulem semipedem circiter altum, rotundum, politum, erectum, nudum, in spica florigerum Caryophylli aromatici figura, folia longa, angusta, viridia, splendentia, porri minora: flos est liliaceus, monopetalus, nudus, tubulatus, in sex segmenta, extrorsum flexa, divisus, caryophylli aromatici figura, arcuè complectens ovarium, coloris plerumque cærulei, aliquando albi, aliquando purpurei vel carnosii, odoris grati: flori succedit fructus subrotundus, fere trigonus, divisus in tria loculamenta, semina subrotunda, vel plana & nigra continentia: radix bulbosa, alba, tota planta habet succum viscosum, crescit in pratis juxta vias, cognoscitur ex radice bulbosa, quæ unica modo ex-

cipitur, quæ dicitur Hyacinthus tuberosa, Gallis *tuberose*; plures dantur Hyacinthi, qui & habent florem diversissimum, sed tamen omnes Hyacinthi dicuntur, sic Hyacinthus veterum habet florem caryophylli, hinc Gallis vocatur *Gerofle* hinc illud nomen plurimis inditur floribus. Fabulæ dicunt nomen à puero Hyacintho accepisse. Porrò narrant ex sanguine Ajacis provenisse, qui ad Trojam occisus est; idcirco autem huic flori inscriptum esse, αἰ, αἰ, initium nominis Ajacis, eaque causa eum florem scriptum Hyacinthum vocat Poëta, cum canit ἀγαπῶ τὰ ὑάκινθον, literas enim habet inscriptas lugubres, videlicet αἰ, αἰ, quæ testes sunt eorum, quæ de Ajace fabulantur, cujus ex sanguine, natum Hyacinthum canunt. Sed fortè quia μὲν τὸ ὑερ κινῶ ὑάκινθον, florem emittit ubi Terra vernis imbribus permaduit. B. *Hyacinth* / *nagel-blom*. G. Wertz-blummen. Gall. *Jacinte*. A. Hare bells. Ladies flour.

HYACINTHUS, est Gemma pellucida, ex flavedine rubens, ignisque flammæ imitans. Sunt alii (vel alix) Orientales, alii Europæi. Hi inveniuntur ad Iseram fluvium, in confinibus Silesiæ & Bohemiæ, suntque Orientalibus ignobiliiores. Quoad colorem, referunt alii colorem minii nativi, alii sanguinis admodum bilioli, & hi sunt præstantissimi: alii rubedine croci admodum flavescunt; alii exactè ostendunt succini colorem, & hi viliores: alii albi, pellucidi, succini colorem referunt, & hi omnium vilissimi habentur. B. *Jacint*. G. Ein Hyacinth. Gall. *Hyacinthe*. A. Jacinct, Hyacinth.

HYALOIDES, est humor oculi vitreus intra tunicam retinam & Crystallinum contentus, ex ὑαλόν vitrum, & ἴδιον forma. B. *Glasachtige vogt*. G. Die gläserne feuchtigkeit. Gall. *l'Humeur vitrée*. A. Vitreous humour.

HYBONA, est omnium vertebrarum incurvatio, ab ὑβών incurvo. Idem quod *Cyphosis*.

HYDATIDES, & **HYDROÆ**, sive **AQUULÆ**, sunt vesiculæ aquosæ in *Hepate*, *Liene*, aut quodam alio viscere, hydropicis familiares. Item circa palpebras pinguedinis incrementum, ab ὑδὴρ aqua. B. *Waterblaasjes*. G. Wasser blätterlein, wasser blasen. Gall. *Hydatides*, *Vesies*, *aqueuses*. A. Watery bladders.

HYDATODES VINUM, est Vinum aquâ dilutum, ex

ex ὕδατος aqua, & ἰδιῶς forma. B. Gewaterde wjn.

HYDATOIDES, est humor oculi aqueus, qui intra tunicam corneam & uveam comprehenditur, ab ὕδατος aqua, & ἰδιῶς forma. B. Waterige vogt. G. Die wässrige feuchtigkeit. Gall. *L'Humeur aqueuse*. A. The watery humour of the eye.

HYDERODES AFFECTUS, idem quod *Hydrops*.

HYDEROS, idem quod *Hydrops*.

HYDRAGOGIA, vide *Vena lymphatica*, ex ὕδατος aqua, & ἕρως ductus.

HYDRAGOGA, sunt Medicamenta, quæ attenuando fluida, & validè Intestina atque ventriculum stimulando, aquosos humores expurgant, ex ὕδατος aqua, & ἕρως duco. B. Water af dypvende dingen. G. Wasser treibende mitlen. Gall. *Hydragoge*. A. Idem.

HYDRARGYROS, est Argentum vivum, sive *Mercurius*, ex ὕδατος aqua & ἕρως argentum. B. Quicksilber. G. Quecksilber. Gall. *Vif argent*, ou *Mercur*. A. Quicke silber.

HYDRARGYROSIS, est Inunctio Mercurialis, pro excitanda salivatione in lue venerea aut aliis morbis. Ex ὕδατος aqua & ἕρως argentum.

HYDRELÆUM, est mixtura ex aqua & oleo, ex ὕδατος aqua, & ἕλαιον oleum. B. Een mengsel van olie en water.

HYDRENTEROCELE, est intestinorum unâ cum aqua in scrotum prolapsus, ex ὕδατος aqua, ἕρως intestinum, & κήλη tumor. Vide *Hydrocele* & *Enterocoele*.

HYDROA, sunt quædam tubercula lata & humida, pruriginosa, granis milii similia, interdum sine pruritu, quæ cutim ἰλλκῶδες exasperant; sunt hæc cum aliquando sudor acris per sudorem ex cute expellitur; sed qui à cutis densitate impeditur, materia viscida & acris in ea retinetur, & in tumorem elevatur. Affectus hic admodum junioribus atque juvenibus familiaris est, præsertim temperamento calidioribus æstatis tempore sese nimium exercentibus, nempe in collo, scapulis, pectore, brachiis & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum. Arab. *Asef* & *Alhasef*. Lat. Sudamina. Gr. *Ἐκζήματα*, deriv. ab ὕδατος aqua, vel ἰδρῶς sudo.

HYDROCARDIA, est liquor in pericardio, ex vascu-

lis lymphaticis perpetuo stillans, & continuo absorbtus à vasculis Absorbentibus, adeò ut cor aquæ innatet, ex ὕδαρ aqua, & καρδία cor. Vide *Aqua Pericardii*.

HYDROCELE, est scroti tumor ab humore aquoso excitatus, in ejus membrana cellulosa collecto; vel in tunica Testium vaginali; vel si in ascitico simul fuerit Enterocèle, in facculo peritonæi relaxatio ab aqua simul ingressa cum Intestino, fiet Hydrocele, ab ὕδαρ aqua, & ὄλη tumor. B. *Water-kloof / water-bzruk*. G. Wasserbruch. Gall. *Hernie Aqueuse, Hydrocele*. A. Watery rupture.

HYDROCEPHALUM, est capitis ex humore aquoso intumescencia, in Infantibus tantum observabilis, oriunda à colluvie inter integumenta externa hærente; vel inter integumenta & cranium, vel inter cranium & cerebri membranas, inter membranas ipsas, earumque duplicaturas, tum in ventriculis cerebri, sine morte tamen subita, ab ὕδαρ aqua, & κεφαλή caput. B. *En water-hoof*. G. Die wasser-sucht des haupts. Gall. *Hydrocephale*. A. Watery tumor of the head.

HYDROCRITHE, est aqua hordei, ex ὕδαρ aqua, & κριθή hordeum, à κρινα secerno, quòd ejus grana à se invicem distent & secernantur. B. *Gerste-water*. G. Gerstenwasser. Gall. *l'Eau d'Orge*. A. Baaley Water.

HYDRODES FEBRIS, idem quod *Typhodes* vel *Flo-des*.

HYDROLÆUM, idem quod *Hydrelæum*.

HYDROLAPATHUM, idem quod *Hippolapathum*, ex ὕδαρ aqua & *Lapathum*.

HYDROMEL, est *Mulsium*, sive decoctio ex aqua & melle, ab ὕδαρ aqua, & μέλι mel. B. *Mee-de / honing-water*. G. Meth. Gall. *Hydromel, can Miellée*. A. Mead.

HYDROMPHALUM, sive *HERNIA AQUOSA*, est protuberantia umbilici, ex humoribus aquosis in abdomine contentis, ex ὕδαρ aqua, & ὄμφαλ⊙ umbilicus. B. *En water-navel*. G. Wæszriger nabel bruch. Gall. *Hydromphale*. A. Watery rupture of the Navel.

HYDRONOSOS, idem quod *Sudor Anglicus*.

HYDROPEGE, est aqua fontana, ex ὕδαρ aqua, & πηγή fons, quia πηδαῖ ἐκ γῆς, quia aqua è terra salit.

HYDROPHOBIA, sive *AQUÆ METUS*, est affectus,

aus, cum furore, liquidorum & splendorum fuga, aliquando cum delirio, febrī, aliisque symptomatis, summo cum vitæ discrimine invadens, ortus & propagatus ex morsu canis rabidi, eique analogo contagio, ex ὕδαρ aqua, & φοβία timeo. B. *Water-vrees / dolhepd.* G. Wasser-sucht. A. The Fear or Water.

HYDROPTHALMIA, est, quando oculus in stupendam excrescit molem, & magna ex parte extra orbitam prominet, ex ὕδαρ aqua & ὀφθαλμὸς oculus. B. *Water-ooq.* G. Die Wasser-sucht im auge. Gall. *Hydrophthalmie.* A. Idem.

HYDROPTHALMION, est illa pars oculis subjacens, quæ in cachecticis & Hydropicis intumescere solet. B. *Bolligheid onder d'ooogen.* G. Das aufschwellen unter den augen. Gall. *Enflure sous les yeux.* A. A swelling under The eyes.

HYDROPICA, sunt medicamenta hydropicis humores aquosos educuntia. B. *Water afdyvende dingen.* G. Wasser treibende artzeney. Gall. *Remedes qui poussent ou chassent les Eaux.* A. Idem.

HYDROPIPER, est Herba aquatica, Persicariæ non absimilis, sed linguam, piperis instar, urens, ex ὕδαρ aqua, & piper, quasi *Piper aquatile*; Gr. ἰδρονίπερις, à loco & sapore nomen habet. B. *Water-peper.* G. Wasser pfeffer, muncken kraut. Gall. *Persicaire, plante aquatique qui a un gout de poivre.* A. Water peper, Arselmart, Car-smirthe.

HYDROPS, est aquosi humoris in panniculo adiposo, vel membrana cellulosa corporis, vel in quadam cavitate alia stagnatio: estque *Generalis* ut Anasarca, Leucophlegmatia, & Ascites, quibus malè adjungunt Tympanitem; vel *Particularis*, ut Hydrocephalon, hydrops pectoris, manûs, pedis &c. de quibus specialiter suo loco, ex ὕδαρ aqua, & ὕτροπι video. B. *Water-zucht 't water.* G. Die Wasser-sucht, das zwischen fell und fleisch gesamlete wasser. Gall. *Hydropisie.* A. Dropsie.

HYDROPS ad MATULAM, idem quod *Diabetes.*

HYDROPYRETOS, idem quod *Sudor Anglicus.*

HYDROSACCHARUM, est syrupus ex aqua & saccharo coctus, ex ὕδαρ aqua, & σάκχαρ saccharum: vel aqua saccharata. B. *Syrop van water.* G. Wasser-syrup.

rup. Gall. *Sirap fait avec de l'eau*. A. A Syrup made of Water and sugar.

HYDROSELINUM, est Apium, seu selinum palustre, ex ὕδαρ aqua, & selinum. B. *Water-cppr*. G. Wasser eppich, frosch-eppich, wasser-merck. Gall. *Berle*; *Ache d'eau*. A. Water parsley.

HYGIEA, *Sanitas*, est dispositio partium humani corporis, actionibus rectè perficiendis, apta, sive est ea conditio corporis, quâ homo actiones omnes homini proprias exercere valet commodè, jucundè, & cum aliqua constantia per aliquod tempus, ab ὑγιαίνω benè valeo. B. *Gezondheid*. G. Die gesundheid. Gall. *Santé*. A. Health, Santity.

HYGIEINA, est pars Medicinæ, quæ sanitatem conservandi modum per quædam remedia, eorumque usum, tradit. Estque *Diateretica*, vel *Prophylactica*: ab aliquibus in tres partes divisa fuit in προφυλακτικὴν, morbos futuros & imminentes avertentem: σωτηρητικὴν, quæ præsentem sanitatem tuetur; & ἀναλεπτικὴν, à qua valetudinarii rescinduntur, ab ὑγιαίνω, benè valeo. B. *Swearinge der gezondheid*.

HYGROCIRSOCELE, est ramex varicosus, quem aliæ humiditates comitantur, quando circa Venas Testium oriuntur varices, & simul humor copiosus in scroto colligitur. Ex ὑγρὸς humidus, & κίρσος varix, & κύστις tumor. B. *Aderbruch met water*. G. Ein wasseriger aderbruch. Gall. *Hernie humorale*. A. A Watery varice.

HYGROCOLLYRIUM, est medicamentum liquidum, oculis sanandis destinatum, ex ὑγρὸν humidum, & κολλήειον, medicamentum oculare. B. *Oog-water*. G. Augewasser. Gall. *Collyre liquide*. A. An eye water, or medicine for the ey.

HYGROPHOBIA, idem quod *Hydrophobia*.

HYMEN, propriè membrana est; sumitur etiam pro membrana virginea, orificio vaginæ circumnata, ejusque orificium pro magna parte occultente; volunt *Alii* quoddam fit quasi membrana, quæ oritur ex corrugatione inferioris partis vaginæ, quæ in prægnantibus, incrassante utero, evanescit, ab ὑμεναϊδῶν matrimonio jungo. B. *Maagdenblyes*. G. Mægdleins hæutlein, oder jungfrauschafft, Gall. *L'Hyemen*, ou le *Cercle membraneux*, qu'on prétend

HYPERCOON, est planta, quæ plures habet caules pedem altos, in summitate in multos ramos divisos: folia tenera fumarie instar divisa: flos est exiguus, cruciformis, quatuor scilicet petalis constans, plerumque trifidis, subito evanescens, coloris lutei, pedunculo adhaerens: floris pistillum abit in longum cornu articulatum, quod constat duabus valvulis per maturitatem dehiscens, quæ semina fundunt reniformia, & nigricantia: ovarium perfectè refert arietum cornu: radix longa, aliquando simplex, aliquando divisa, fibrosa, & rubicunda: hæc planta crescit in regionibus calidis, est planta siliquosa. Alii Alceam vesicariam vocant, quidam Cuminum Sylvestre corniculatum; nonnulli speciem papaveris corniculati, an ab ὑπερέω obedio, quod inter frumenta crescat, iisque obediat.

HYPERCATHARSIS, est *Superpurgatio*, sive purgatio modum excedens, ab ὑπερ supra modum & καθάρω purgo. **B. Obermatige buik-zuivering.** **G.** Eine all zu starcke purgation. **Gall. Superpurgation.** **A.** Idem.

HYPERCRISIS, est excretio critica dicta, supra modum facta, ex ὑπερ super, & κρίνω secerno.

HYPEREPHIDROSIS, est nimia sudatio, ex ὑπερ super, & ἰδρῶν infudo.

HYPERICUM, est planta, quæ habet caules sesquipedem altos, rotundos, firmos, duros, lignosos, non flexiles, rubicundos, ramosos: folia sunt oblonga, nervosa, centaurium minus referentia, gemina ex gemmulis caulium semper nascentia, obversa foli innumeris ferè poris acui quasi trajectis aciem tum nostram, tum solis radios transmittant: dicunt quidam non esse pervia illa folia, sed poros illos microscopia examinatos esse vesiculas lentis forma, pellucas, & liquore limpido, parùm oleoso plenas, folia sunt saporis insipidi: flores rosacei, pentapetali, in summitate caulium crescentes, coloris flavi; post florem sequitur capsula, in tres conos assurgens, instar grani hordei crassa, oblonga, succum rubicundum continens, in tria loculamenta divisa, fæta seminibus exiguis, oblongis, ex fusco nigricantibus, saporis subamari, & resinosi, odoris piceæ: radix dura, lignosa, in multos ramos divisa, coloris subflavi: hæc planta crescit in silvis & locis incultis quibusdam dicitur, quod tota planta sit pul-

pulchra & perquam hilaris facie, & venusta, fortasse ex $\upsilon\pi\acute{\iota}\epsilon$ supra, & $\upsilon\iota\alpha\delta\acute{\iota}$ imago, forma. Vocatur *Perforata*, vide suo loco. B. *Sint Jans-fruid*. G. Sanct Johannis-kraut. Gall. *Mille pertuis*. A. S. Johns-wort.

HYPEROON, sunt duo foramina, in superiore palati parte, quæ pituitosos humores à naribus excipiunt, & factâ excretionem per os rejiciunt, ex $\upsilon\pi\acute{\iota}\epsilon$ super, & $\alpha\delta\acute{\iota}$ pars superior.

HYPERSARCOSIS, seu ECSARCOMA, est excrementa carnosa in quavis corporis parte, ex $\upsilon\pi\acute{\iota}\epsilon$ super, & $\sigma\acute{\alpha}\rho\acute{\iota}\varsigma$ caro. B. *Spongiens bleis dat nitwast*. G. Schwammicht fleisch. Gall. *Excroissance*. A. Spongie Flesh.

HYPNOTICA, sunt medicamenta quæ spiritus figendo, nervos cerebri claudendo & angustando, soporem inducunt, vel potius, quæ dolorem tollunt, somnum conciliando; quomodo id præstant, nondum liquido patet, ab $\upsilon\pi\acute{\iota}\epsilon$ somnus. B. *Slaap-middel*. G. Schlaf-mittel. Gall. *Hipnotique*. A. A. Medicine causing sleep.

HYPOCATHARSIS, est levis quædam purgatio, cui opponitur *Hypercartharsis*. B. *En zachte purgatie*. G. Eine gelinde purgation. Gall. *Hypocatharse*. A. Idem.

HYPOCAUSTUM, est locus in quo medicamenta liquidiuscula siccantur, ut tabellæ, condituræ &c. vel quæ facillè liquefcunt, sicca conserventur, ex $\upsilon\pi\acute{\iota}\delta$ sub, & $\kappa\alpha\iota\sigma\tau\acute{\iota}$ uro. B. *En stoof*. G. Eine stube. Gall. *Une Etuve*. A. Stove.

HYPOCHÆRIS, putant esse Sonchum lævem, fortasse dicitur, quod minus aspera quam reliqua sunt cichoræcea, & $\chi\omicron\iota\epsilon$ enim asperum, spinosum dici Botanicis videtur, ex $\upsilon\pi\acute{\iota}\epsilon$ super, & $\chi\omicron\iota\epsilon$ porcus & asper, quia porci fetis asperis obducti sunt.

HYPOCHONDRIACA AFFECTIO, vide *Hypochondriacus Affectus*.

HYPOCHONDRIACA MEDICAMENTA, sunt, quæ in morbis Hypochondriacis usurpantur.

HYPOCHONDRIUM, sive SUBCARTILAGINEUM, est superior pars abdominis, sub cartilaginibus thoracis, ex $\upsilon\pi\acute{\iota}\delta$ sub & $\chi\omicron\upsilon\delta\epsilon$ cartilago. B. *Zijde hoven-buik / het week aan de zijden*. G. Die weiche der seiten. Gall. *Les Hypochondres*. A. The lateral parts of the abdomen.

HYPOCHONDRIACUS AFFECTUS, seu AFFECTIO

CTIO

CTIO HYPOCHONDRIACA, Vulgò est morbus hic in Viris, qui in Fæminis *Hysterica passio* audit. Est autem melancholia aliquousque progressa, cum viscerum abdominalium aliquali obstructione à sanguine crassiori, verùm qui diversis simul laborat acrimoniis, undè dolor, tensio hypochondriorum, & convulsiones in variis corporis partibus &c. ex ὑπὸ sub, & χόρδῃ cartilago. B. *Miltzucht / buiks-zyde-ypn / boben-zyde buiks-gezwel*. G. Meilz wehe, millz sücht. Gall. *Maladie hypochondriaque, mal de rate, hypochondrie*. A. Disease of the milt, à Hypochondriack dileale.

HYPOCHYMA, idem quod *Cataracta*, ab ὑποχύω suffundo.

HYPOCHYSIS, idem quod *Cataracta*.

HYPOCISTIS SUCCUS, Germen seu plantula est, è radice cisti fruticosi dum florescit, seu viscum ex quercu profiliens: dicitur & *Limodorum*, aliis *Robitron*. Ex hac itaque plantula, cum floribus succulenta sit, exprimitur succus, qui in sole exticcatus Glycyrrhizæ succo non absimilis evadit, sed saporis acidi & austeri est, atque ad nos, sed rarò, asportatur, ex ὑπὸ sub, & cistus. Gall. *Hypociste*.

HYPOCLEPTICUM VITRUM, est infundibulum vitreum turbinatâ figurâ, seu Tritorium, separandis oleis ab aquis destinatum, ex ὑπὸ sub, & κλέπτω furor: nam aqua suffuratur quasi ab oleo. B. *Scheidtrichter*. G. Ein scheidtrichter. Gall. *Entonnoir de verre*. A. A glass tunnel or funnel.

HYPODERIS, & HYPODERMIS, est cuticula quæ obteggit clitoridem instar præputii.

HYPODESIS, sive SUBLIGATIO, est fascia, quæ ante injectas plagulas applicatur. B. *Onder-band / onder-zwagtel*. G. Unter-band. Gall. *Soubande*. A. Underfwathe.

HYPODESMIS, idem quod *Hypodesis*.

HYPOGASTRIUM, est exterior abdominis pars inter Hypochondrium & umbilici regionem, ex ὑπὸ sub, & γαστήρ venter. B. *Onder-buik*. G. Der unter bauch. Gall. *La Region Hypogastrique*. A. The Under part of belly.

HYPOGLOSSIS, sive RANULA, & BATRACHION, est inflammatio vel abscessus sub lingua, ex ὑπὸ sub, &

γλώσσα lingua. B. **Gen kiskbozsch** gezwel. G. Ein geschwur auff der zungen. Gall. *Le Batracos, ou Ranuncule, ou Grenouillette*. A. Ranula. Item medicamentum laryngis asperitatem demens. Vid. Batrachus.

HYPOGLOSSUM, dicitur Laurus Alexandrina seu *Bis Lingua*, aliis *Hippoglossum*, sic dicitur quod sub folio aliud majus, linguae figuram exprimens, habeat, ex ὑπὸ sub, & γλώσσα lingua. B. **Congen-blad**. G. Zæpflein-kraut, zungen blat. Gall. *Laurier Alexandrin*. A. Horse tongue, Double tongue.

HYPOGLOTTIDES PILULÆ, sunt, quæ sub lingua, ad tussim demulcendam, collocantur, ex ὑπὸ sub, & γλώττις lingua.

HYPOPEDIUM, idem quod *Supplantale*.

HYPOPHAULUM, est diæta vulgaris inter exquisitam & simplicem media, ex ὑπὸ sub, & φάυλον vile, humile. B. **Gen gemeene lebens regel**.

HYPOPHEON, est *Hypecoon*, an ab ὑποφαίνω subluceo, subostendo, quod ob humilitatem inter segetes sese vix ostendat.

HYPOPHORÆ, & Σύγγια, sunt profunda & fistulosa ulcera in ulceribus aut sinibus dehiscencia, ab ὑποφύρομαι laboro, decido. B. **fistuleuse ulceration**. G. Hehle geschware, fisteln, rœhrwunden. Gall. *Ulcères profonds, ou Fistuleux*. A. Fistulous ulcers.

HYPOPHYSIS, idem quod *Cataracta*.

HYPOPTHALMIA, est dolor oculi sub tunica cornea, ex ὑπὸ sub, ὀφθαλμὸς oculus, & ἄλγος dolor.

HYPOPYLON, est puris sub oculi tunica cornea collectio: ὑποφθαλμία *Ruso*, ex ὑπὸ sub, & πύον pus. B. **Eiter-aug**. G. Ein eiter-aug. Gall. *l'Œil purulent*. A. Matter collection of cerum under the cornea.

HYPOSARCA, idem quod *Anasarca*.

HYPOSARCIDIUM, idem quod *Anasarca*.

HYPOSPATHISMUS, est incisio tribus divisionibus facta, supra frontem ad pericranium usque; nec tamen tribus illis lineis vel sectionibus frontem incidisse fatis est, sed subjicienda etiam est spatha, undè & sectioni huic inditum nomen fuit, & per subditas partes transmittenda, totumque id spatium usque ad pericranium excoriandum, ex ὑπὸ sub, & σπάθα.

HYPOSPADIÆ, sunt, qui jam inde à generatione, urinæ inter inferius sub glandis vinculo habent, ab ὑποσπᾶω subtraho.

HYPOSPHAGMA, est sanguinis suffusio ab ictu in oculum, ex ὑπὸ sub, & σφᾶζω sanguinem effundo. B. *Blaauw-oog / Rotterdamsche sop.* G. Ein blau-aug. Gall. *Oeil meurtri.* A. Blew eye.

HYPOSTASIS URINÆ, est illud crassum generate contentum, quod in urina versus fundum descendit, in eaque subsidet, ab ὑπιστημι subsideo. B. *Grontsop / setzel.* G. Das sich am grunde setzet. Gall. *Hypostase.* A. Idem.

HYPOTHENAR, est spatium à digito, qui dicitur Index, usque ad digitum minimum. Item unus ex musculis pollicem adducentibus, ex ὑπὸ sub & ἄνω vola. B. *Onderpalm / onderpalm-spier.* G. Der untere maufz des daumens.

HYPOTHESIS, est rei suppositio, ab ὑποτίθημι suppono. B. *Onderstelling / een booz vast stelling.* G. Eine entwerffung. Gall. *Supposition, Hypothese.* A. Supposition.

HYPOZOMA, est membrana interfepiens, ut Medianum in thorace, ab ὑποζώνωμιν fuccingo.

HYPSILOIDES, idem quod *Hyoides.*

HYSSOPUS, est planta, quæ plures habet caules pedem unum vel sesquipedem altos, duros, nodosos, ramosos, à parte superiore usque ad inferiorem folia angusta & oblonga habentes, satirejæ parùm latiora: hos monopetalus, labiatus, cujus labium superius surrectum est, subrotundum, bifidum; inferius verò in tres partes divisum, media cochlearis instar excavata, bicuspide, & quodammodo alata: ex calice surgit pistillum posticæ floris parti adinstar clavi infixum, ac quatuor veluti stipatum embryonibus, qui abeunt in totidem femina oblonga in capsula, quæ floris calix fuit, recondita: radix digitum crassa, dura, lignosa, tota planta habet odorem penetrantem, gratum, & aromaticum, uti & saporem paulò acrem. Dicitur quali ὑψιστος τοῦ ἐστὶ χρομένου ἐπὶ τὴν ὄψιν, quod super oculos effundatur, ἀπὸ τοῦ ὑψὺς, quod significat perfundo, & ὄψιν facies, aspectus, vultus. Hanc nominis si sequamur derivationem, Hyssopus scribemus per simplex S. Malunt alii Hyssopum dictam quasi ὑψιστος ἐστὶ τὴν ὄψιν quod vocem raucam, pulmoneſque unice juvet, alii de-

ducunt à voce Hebræica Ezob, quæ significat plantam boni odoris, vel sacram, vel destinatam ad repurganda loca sacra, ut in Psalmis dicitur, repurga me Hyssopo, sed quænam planta Hyssopus veterum fuit, ignoratur, id certum videtur, quod planta valdè humilis esse debuit, cum dicitur, quod Salomon à Cedro ad Hyssopum plantas descripserit, quidquid sit; hæc vox jam huic herbæ tribuitur. B. *Hyssop* / *ψσop*. G. Ipsen, isop. Gall. *Hyssope*. A. Hyssop.

HYSTERA, idem quod *Uterus*.

HYSTERALGIA, est uteri dolor, ab inflammatione vel aliundè excitatus, ab *ὄστρον* uterus, & *ἀλγία* doleo. B. *Mæder-pyn*. G. Mutter-pein. Gall. *Douleur de la matrice*. A. Pain of the Womb.

HYSTERICA PASSIO, dicitur & *Suffocatio hypochondriaca, uterina, uteri ascensus* &c. est motus convulsivus, in quo respiratio valdè læsa & imminuta est, cum sensu ac si fauces nodo stringerentur, vel bolus ab inferioribus in eas insurgeret, hæc accedit *Anxietas*, & quasi animi deliquium, sæpè cum lapsu corporis in terram, absque tamen convulsivis motibus artuum, nisi *Epilepsia* quoque adfuerit, jam viri perindè ac fæminæ hoc morbo, sed hæc frequenter, illi rarissimè laborant: hæc de murmure ventris, de globo ascendente & in latere subsistente, aut in fauces evolante conqueruntur. Porò *Paroxysmus* gravior est vel levior, nonnunquam habet periodos suas; cum solvitur *paroxysmus*, lassitudo, pallor aut æstus in facie cum rubore genarum, capitis, artuumque dolor, languor virium, cordis palpitatio, pigritia, ructus, suspiria, anhelatio, ciborum fastidium, nausea &c. accedere solent. In *paroxysmo* sæpè vociferantur, aut, ranarum instar coaxant vel rident, vel lachrymantur. Denique *paroxysmum* antecedunt *Oscitatio, Pandiculatio, Imbecillitas, Tristitia, Terror, Ira, Amor, Odor rerum suavium*, à quibus momento citius sæpè excitatur hoc malum, uti à fætidis lenitur. Dulcia etiam ore recepta movent hanc passionem, sed in iis, quæ obnoxia sunt ei: At in *Paroxysmo* etiam exteriora pallent, & frigent rubentibus genis, ita ut fuerint, quæ per dies aliquot, quasi mortuæ, non habentes pulsum, non respirantes, non loquentes, non sentientes, jacuerint. Aliæ fuerunt sepultæ, & in sepul-

pulchris excitatæ tandem in latus, vel aliam partem ver-
 fias fuiffe compertum est; verùm quæ sic mortuæ viden-
 tur, genas tamen rubentes habere solent, sed, ut dixi-
 mus, rubor imprimis conspicuus est, cùm paroxysmus fi-
 niri incipit, & suspiria audiri, quibus plerùmque termi-
 natur: tum vero per aliquot dies sæpè remanet sensus il-
 le constrictionis in faucibus, quæ aliquando difficilem de-
 glutitionem unâ inducit, quæ autem per intervalla, &
 frequenter laborant genas tumidas, rubras lividasque cum
 varicibus habent. Gr. ὕστερον πύλη. B. **Oystgynge / de
 moer / sikkung des Uf-moeders.** G. Aufsteigen der
 Mutter, mutter krankheit. Gall. *Vapeurs, Suffocation de
 la Matrice, affection hysterique.* A. The suffocation vel
 the rising of the Mother.

HYSTERICA, sunt Medicamenta, uteri morbis ad-
 veria, ab ὕστερα uterus. B. **Aruiden tegen de moer.** G.
 Mutter-kraut, artzney wider die mutter krankheit. Gall.
Remede pour la Matrice. A. Medicines against the disea-
 ses of the womb.

HYSTEROCELE, est uteri prolapsus, qui tamen ra-
 rissimè fieri solet, ex ὕστερα uterus, & κήλη tumor. B. **Bar-
 moeders uitzinking.** Gall. *Descente de la Matrice.*

HYSTEROTOMOTOCIA, sive **SECTIO CESA-
 REA**, est fetus ex utero excilio, quæ hoc modo peragi-
 tur; sub umbilico ad latera lineæ albæ sectio femilunaris
 instituitur, cavitate suâ lineam albam respiciens, deinde
 secundum fibrarum ductum, post sectionem extracto fe-
 tu, uteri vulnus à se ipso contrahitur, ita, ut sanguis vix
 à majori copiâ, quàm in ordinario partu, effluat, verùm si
 mater mortua fuerit, locum tibi aptissimum eligito, ab
 ὕστερα uterus, τήρω seco, & τίρω pario. B. **Ueyzcriptie
 snee / Moeder snee.** G. Kayser schnitt, mutter-schnitt.
 Gall. *Section ou Operation Cæsariene, ou, de la Matrice.*
 A. The imperial cutting or Cæsarian birth.

HYSTEROTOMIA, est sectio uteri anatomica, ex
 ὕστερα uterus, & τίρω seco. B. **En konstige ontleding
 van de Moeder.**